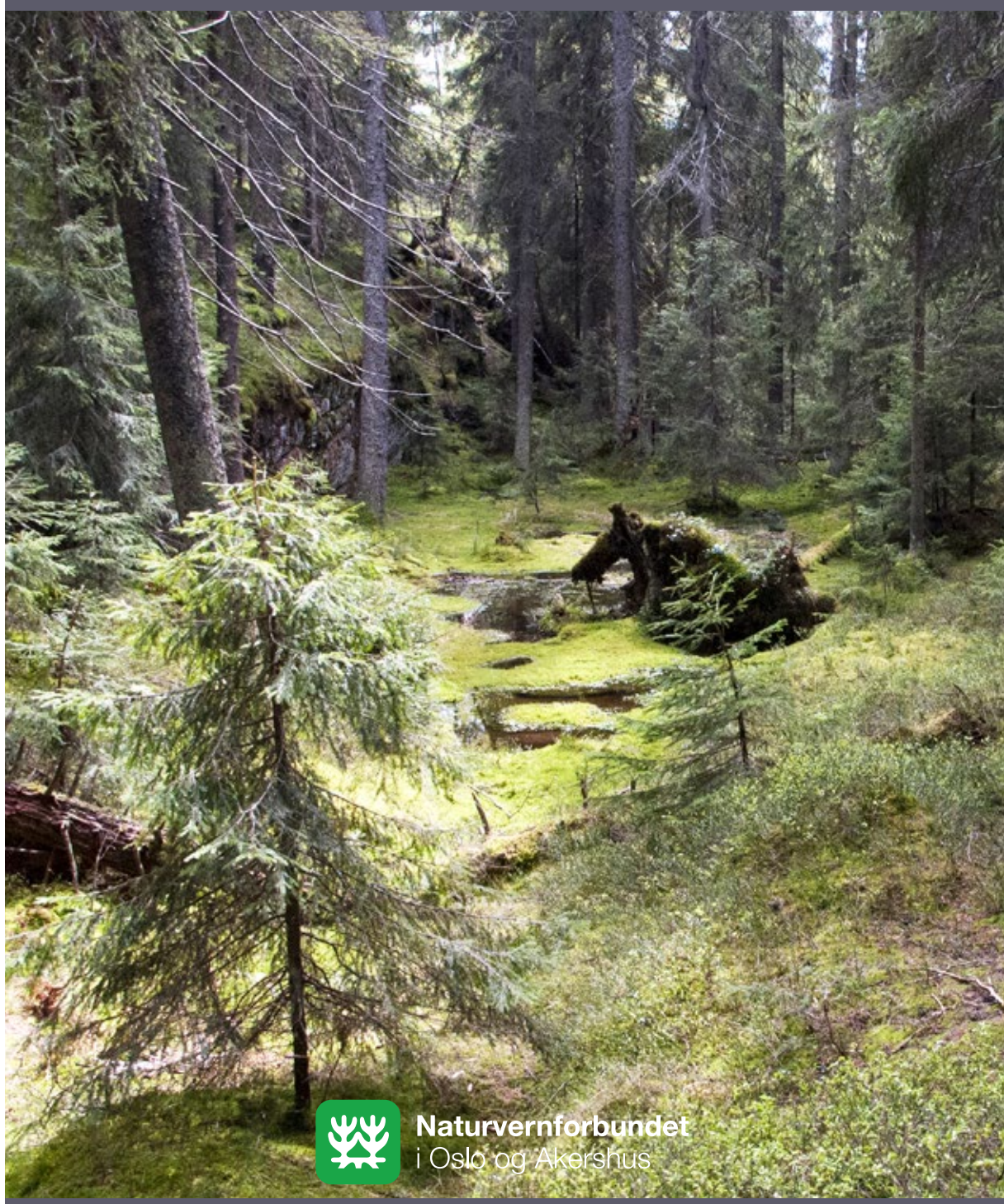

VELKOMMEN TIL «TI PÅ TOPP TUREN» – GAUPEKOLLEN – SE SISTE SIDE

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 2 | 2017 | 36. ÅRGANG

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

MER INFORMASJON OG EVENTUELLE ENDRINGER FINNES PÅ WWW.NOA.NO

22-23.04 DUGNAD PÅ FRØNSVOLLEN

Oppmøte: Kl. 12.00-15.00 på Frønsvollen
Hjelp oss å sette Frønsvollen i stand for sesongen. Bli kjent på Frønsvollen.

26.04 LÆRERKURS I LILLOMARKA

Oppmøte: Kl. 14.00-16.00, Tonsenhagen
Påmelding: noa@noa.no/siri@noa.no
Turleder: Håvard Pedersen

06.05 STRANDRYDDEDAGEN

Hjelp oss å holde Norge rent! Arranger strandrydding 6. mai på din nærmeste strand. Lever inn søpla og merk den med lokallagets navn. Bli med på kystlotteriet.

07.05 STRANDRYDDING I HVERVENBUKTA

Oppmøte: Kl. 13.00, stranda i Hvervenbukta
Ta med hansker og gjerne en rive eller spade om du har. Vi plukker søppel på stranda og fjæra rundt Hvervenbukta. Jo flere vi er, jo mer kan vi rydde. Bli med på den nasjonale strandryddedagen med Naturvernforbundet Oslo sør, Miljøagentene Oslo sør og Bærekraftig liv Holmlia. Etter ryddedugnen blir det grilling på stranden og vi leter er liv i fjæra.

Kontaktperson Ingvild Melvær Hanssen, tlf 99004232 og e-post: Ingvild.melvar.hanssen@gmail.com

09.05 LÆRERKURS I ØSTMARKA

Oppmøte: Kl. 14.00 - 16.00, Skullerudstua
Påmelding: noa@noa.no/siri@noa.no
Turleder: Øystein Skjær Kolseth

10.05 TUR TIL MARIDALSALPENE

Oppmøte: Skar parkeringsplass kl. 17.15. Maridalsbussen går fra Brekkekrysset 17.03 og ankommer Skar kl. 17.14. Ta med mat, drikke og klær etter behov.

18.05 FUGLESANGTUR LANGS LJANSELVA

Oppmøte: Kl. 18.00 ved busstoppet ved Ljabru hovedgård.
Våren er den beste tida for å høre fuglene syng og du kan bli med på fuglesangtur langs Ljanselva. Vi starter ved busstoppen på Ljabru hovedgård og går oppover langs Ljanselva til Sagstua på Skullerud. Vi har noen kikkerter til utlån, men ta gjerne med din egen om du har. Helge Viken hjelper oss med å kjenne igjen fuglene. Arrangeres i samarbeid med Miljøprosjekt Ljanselva. Kontaktperson: Helge Vike, helge_e_viken@hotmail.com

22.05 RAVINEVANDRING I FETSUND

Oppmøte: Svingen holdeplass mandag 22. mai kl. 17.30. Hvis du kommer med tog (17.04 retning Kongsvinger fra Oslo S) kan du sitte på med en av bilene til Gansdalen/ Fjellsrud. Vi kommer tilbake til Svingen senest kl. 21.30, slik at det er mulig å ta tog tilbake til Oslo S. Vi vandrer i en A-ravine som er truet av massedeponi. Sted: Fetsund: Gansdalen/ Fjellsrud

11.06 RAVINEVANDRING I VESETS NATUR

Oppmøte: Veset kl 11, vest for fv 177, ca. 4 km nord for Vormsund
Påmelding/spørsmål: siri@noa.no eller k.homble@online.no

30.08 TUR TIL TROLLVANN-GREFSENÅSEN

Oppmøte: kl. 17.00. Stig parkeringsplass ved nedfarten til Grefsenkleiva. Ender på Trollvannstua, der man kan få kjøpt lapskaus.

17.09 SIDESPRANG I ØSTMARKA

I tillegg skal vi ha et "Sidesprang" i Østmarka 17.09. Mer info i neste Grevlingen. Vil du være med å arrangere Sidesprang? Ta kontakt med maria@noa.no

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Maridalsveien 120
0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no
www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
918 17 453
lundvangingunn@gmail.com

Forsidebildet:
Elgefigur i Lillomarka
NOA.

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2016
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Vøienvolden er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10-14.

Grevlingen blir trykket på 100% resirkulert papir og er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 5.400

KULTURLANDSKAPSGRUPPA

Denne gruppa er aktiv vår, sommer og høst og bidrar til å gjenskape blomsterenger i byen, opprettholde kulturlandskapet, og rydde naturreservater som Dronningberget på Bygdøy. Vil du være med? Meld deg på til siri@noa.no. Hun svarer også på spørsmål vedrørende arbeidet.

LEDER

Jeg skriver denne lederen etter å ha vært med på et av NOAs populære Sidesprang, denne gangen i Kongesko-gen på Bygdøy. Det var ikke få turgåere som hadde tatt turen til Bygdøy denne dagen, og området må være et av de av de mest besøkte friluftsområdene i hovedstaden. Verningen av Kongesko-gen er et resultat av et samarbeid som NOA har vært med på. Dette vernearbeidet kan du lese mer om i saken om Gjermund Andersen som feirer 30 års jubileum med NOA i år. Her forteller han om de viktigste naturvernseirene for NOA og utfordringene som står i kø i vernearbeidet.

I denne utgaven står skogvern som er NOAs viktigste oppgave sentralt. I Gjermund Andersens sak om Markaforvaltningen kan du lese om status og arbeidet videre fremover i Markasaken. Du kan også lese om Artsjakt hvor NOA anmelder miljøkriminalitet i Lommedalen. I denne utgaven skriver også Sigmund Hågvar om lyd og stillhet i skogen.

Vi har laget en oversikt over aktiviteter som du kan delta på fremover til høsten, og vi håper det er flere som frister til deltagelse. Du kan finne mer informasjon og eventuelt andre turer og aktiviteter som dukker opp før neste utgave av Grevlingen på nettsiden vår. NOA har også et samarbeid med Ti på topp, bedriftidrettens turkonkurranse, for å få flere med ut på tur og inn i eventyrskogene. Turene finner du mer informasjon om i denne utgaven.

Vi minner også om at vi har flere grupper hvor du kan delta i NOAs arbeid som Kulturlandskapsgruppa som er aktiv fremover i vår, sommer og høst. Meld deg gjerne på!

Da gjenstår det bare å ønske en riktig god tursesong i sommerhalvåret. På NOAs nettside finner du informasjon om Naturkart over bynære friluftsområder. NOA har sammen med bydelene i Oslo utarbeidet hefter med kart som kan brettes ut. Disse naturkartene er en aktiv måte å utforske og bli kjent med naturen på. Naturkart finnes i alle bydeler i Oslo og til noen områder i Asker og Bærum. Du finner digitale naturkart på nettsiden vår, trykte naturkart kan bestilles fra noa@noa.no Riktig god tur!

Ingunn Lund-Vang, redaktør

Ingunn Lund-Vang.

ARTIKLENE I DENNE UTGAVEN AV GREVLINGEN

- Markaforvaltningen
- 30 år i NOA – Gjermund Andersen
- NOA anmelder miljøkriminalitet ved Vensåsseter i Lommedalen
- Lydene og stillheten
- Og bakom synger TIPP
- Tysbast; En besk skjønnhet
- Sidesprang på Bygdøy
- Stubbesittern

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

MARKAFORVALTNINGEN: HVOR STÅR VI – HVOR GÅR VI I MARKASAKEN?

Vi har fått en lov for Marka. Men hva så? Er alle sorger slukket? Hvilke utfordringer gjenstår?
Det litt triste svaret kunne vært: Det meste. Men en del har vi da oppnådd, bl.a.:

Markagrensa ligger fast, og ved Stortingets behandling av et forslag om utvidelser, generert av NOA, greide regjeringspartiene så vidt å unngå at Marka ble utvidet, med Senterpartiets hjelp.

Tar vi med alle områdene innenfor vår egen definisjon av Marka, er 8 % av arealet vernet som reservater de siste 25 årene og nær 4 % som landskapsvernområder. Uten NOA hadde ikke talene sett slik ut, og svært mye verdifull skognatur hadde gått tapt.

Vi har greid å kjempe gjennom en egen hjemmel for vern av områder ut fra deres opplevelsverdi, den såkalte «eventyrskogparagrafen» (markaloven, § 11), der kriteriene for vern er sammenfallende med NOAs kriterier for eventyrskoger. Så langt er 5 områder vernet etter denne hjemmelen. NOA har forelått flere nye.

Takket være NOA er en mange hogster stoppet eller gitt føringer som bedre ivaretar natur- og friluftsinnteressene. Arbeidet har pågått i mer enn 25 år, men en ny offensiv er satt inn det siste året, med rødlista og naturregistreringer som hovedverktøy.

Oslo kommunes egne skoger har gått over fra et rent industriskogbruk til et opplevelsesrettet skogbruk, basert på plukkhogst og fleraldersskog og avsetninger av store arealer for vern.

Takket være NOAs markedsaksjoner på 90-tallet og utover, ble skogbruket tvunget til å igangsette sertifiseringsarbeidet. Ikke noen god beskyttelse av skogens naturverdier, men et grunnlag for ytterligere press og utvikling.

Det forrige Byrådetts opplegg for «aktivitetssoner» i nærmarka, som skulle gjøre det enklere å etablere alt fra golfbaner til modellflybaner inne i hundremeterskogene ble stoppet av en bred, folkelig allianse.

Å si at forvaltningen er bærekraftig og langsiktig ville likevel være misvisende:

Markaloven omfatter ikke skogbruket. Industriskogbruket har ikke herjet verre siden 70-tallet. Selv om Stortinget påla landbruksdepartementet å revidere Markaforskriften etter skogbruksloven, slik at den ble harmonert med Markaloven, har departementet sabotert dette vedtaket i 8 år. Et gedigent tap av uerstattelig natur er resultatet.

Naturverdiene i skogen er ikke registrert systematisk. Kun i enkelte kommuner er arbeidet utført av biologer på en fullgod måte. I andre kommuner er det ikke foretatt registreringer, kun på deler av arealet, eller de er utført av skogbruket selv, med vetorett for skogeieren mot at områder skal tas inn på kartet over nøkkelbiotoper som skal ha beskyttelse. Mye uerstattelig natur går tapt på grunn av manglende kunnskapsgrunnlag for forvaltningen.

I sertifiseringsordningen i skogen, som næringen styrer helt på egenhånd, har man bestemt seg for bare å ta vare på de aller mest truede artene og naturtypene – og på den måten avlastet seg det meste av ansvaret for naturmangfoldet. Skogsertifiseringen har utviklet seg til en ren «grønnvasking» av et ikke

bærekraftig skogbruk.

Selv om det er friluftsliv og naturopplevelse som er motivasjonen for, og formålet med Markaloven, er det helt umulig å nå fram med klager på hogster som raserer opplevelsesverdiene. Friluftsliv er et ikke-argument i skogforvaltningen.

Presset er også stort for nyetablering eller utvidelse av eksisterende idrettsanlegg. I seg selv ikke så galt, dersom prosessene foregår slik de skal og i full åpenhet, men svært problematisk når naturvern- og friluftslivsinteressene trekkes med på et stadium der sakene i realiteten er avgjort.

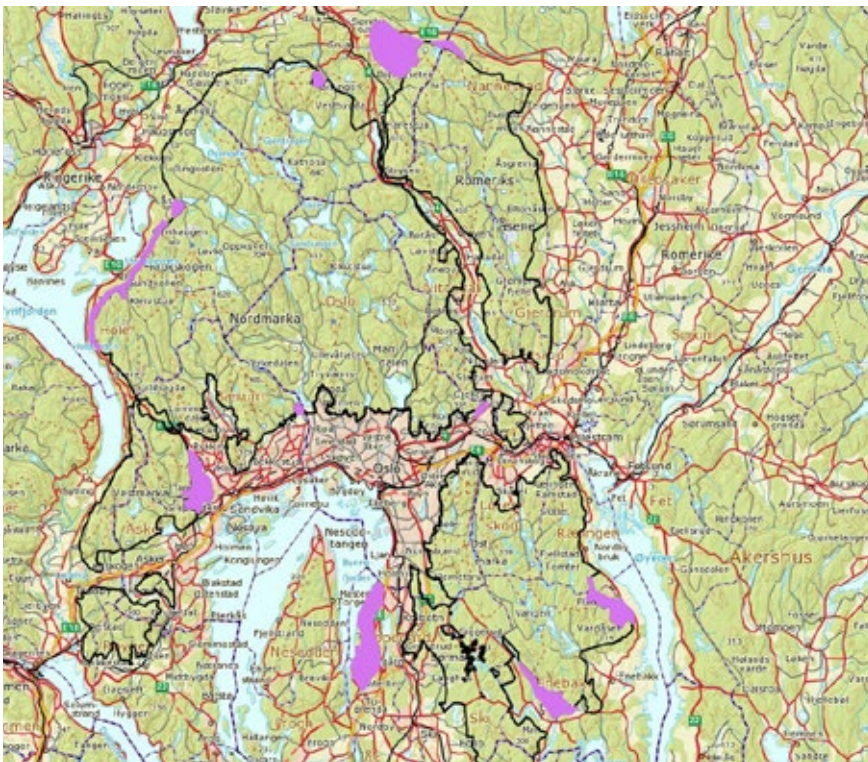
Den sittende regjeringen åpner for frislipp av alle typer mer teknifisert bruk av Marka. Ikke bare skal sykler slippes til, men også el-sykler skal få ferdes fritt på stiene – også i verneområdene. Samtlige friluftslivsorganisasjoner sa ja til el-sykkel på veier og gruslagte turveier, men gikk mot el-sykler på stiene. Men Regjeringen står på sitt ultraliberale naturbrukssyn.

Etter to ti-år med en svært god forvaltning av Oslos kommuneskoger, er det pågående arbeidet med nye mål

og retningslinjer en nedtur. De foregående arbeidene ble avsluttet med enstemmige innstillinger fra organisasjonene og enstemmige vedtak i Bystyret. Kompromissene fra disse prosessene ønsket NOA å legge til grunn også for den pågående revisjonen, men får lite støtte for det fra Bymiljøetaten og de store organisasjonene. Den betydelige seieren som omleggingen av skogskjøtselen innebar, er fortsatt intakt, men det legges opp til en mye mer liberal og skjønnbasert forvaltning av anleggs- og aktivitetstiltak i nærmarka og hundremeterskogene. Slaget er ikke tapt, men det er opp til byrådet og dets partier om den bærekraftige og naturvennlige forvaltningen skal fortsette.

Her står vi – hvor går vi?

Arbeidet med å bevare markanaturen og markakulturen er i utgangspunktet en gedigen forsvarskamp. Angrepene er mange og forskjelligartet. Særlig er de mange snaufatehogstene en konstant trussel mot naturverdier og kulturminner. Men i forsvaret av arealer og verdier kan det ofte være lurt med offensive «motangrep». Vi kunne yte

Kart med NOAs utvidelsesforslag.

jevn motstand mot alle planer og alle tiltak, men har i stedet valgt å konsentrere kreftene på noen kjerneområder der vi har spesielle forutsetninger for å lykkes eller som ar avgjørende for å få gjennomslag:

Kunnskapsbasert forvaltning

Som sikkert mange av NOAs medlemmer husker, vant NOA for noen år siden en sak om retten til miljøinformasjon i Høyesterett. Norges høyeste domstol ga oss medhold i at informasjon om den gamle skogen er miljøinformasjon, og at vi har krav på informasjon om hvor det finnes slik skog. Denne seieren var viktig, men ga bare et enkeltbilde av hvilke verdier som forvaltningen skal ta hensyn til. Generelt er kunnskapsgrunnlaget elendig, både når det gjelder naturverdier og kulturminner, og ikke minst når det gjelder opplevelsesverdier. For å bøte på dette, sendte vi i oktober 2016 brev til Fylkesmannen, og ba om at det skulle igangsettes et pilotprosjekt på registrering av disse verdiene, slik at Markaforvaltningen kunne være kunnskapsbasert. Det hjelper jo ikke med en egen Markalov som skal ivareta friluftsliv og naturopplevelse, når man ikke aner hvilke verdier man skal forvalte. Fylkesmannen har sendt saken til departementet, og NOA ber nå om møte med ministeren for å underbygge forslaget.

Forvaltningsforslag

Selv om kollektivet av Markaorganisasjoner har greid å få på plass en egen lov for Marka, løser ikke den alle problemer, og avgrensningen av Marka ble også preget av tilfeldigheter og dårlig arrondering. NOA fremmet derfor allerede i 2009 forslag om utvidelse av Marka på 12 steder. De 9 første forslagene fikk Fylkesmannens støtte før de ble videresendt til departementet. I et eget forslag til Stortinget foreslo MDG at Marka skulle utvides med flere av NOAs forslag, men kom dessverre ikke helt i mål. Men det knappe flertallet mot utvidelse er en inspirasjon til å fortsette kampen.

Et annet felt der NOA har gått løs på rammebetingelsene, er utformingen

av Markaforskriften etter skogbruksloven. Stortinget har bedt om en revisjon i tråd med Markalovens intensjoner og formål, men landbruksdepartementet trener arbeidet. Og mens lovmarkene sover, dør skogen. Sammen med OOF har vi derfor fremmet forslag til ny forskrift for skogsdriften, slik at friluftsliv og naturopplevelse faktisk blir ivaretatt. Videreføring av dette arbeidet er en forutsetning for at våre etterkommere skal kunne oppleve naturlig skog utenfor verneområdene.

Verneforslag

NOA har svært gode tradisjoner på å fremme egne verneforslag, og svært mange av våre forslag har endt opp med vern. I den senere tiden har vi, i tillegg til forslag om nye reserver utarbeidet to forslag til omfattende landskapsvernområder (LVO), for å «sy sammen» reserver, friluftslivsområder og andre områder med store verdier, og underlegge de mellomliggende områdene en skjøtsel som på sikt gir skogen en variert skogstruktur med mange store, gamle trær. Flere av våre klager på godkjenning av hogster har ført til at områdene i stedet har blitt vernet. Skotjernfjell var et tidlig eksempel. Slattumsrøa og Lillomarka-reservatet er begge resultat av NOAs inngripen mot hogst, som igjen har medført igangsetting av verneprosesser. Og i år arbeides det med frivillig vern flere steder i vårt område.

Oppfølgingen av forslagene om Lillomarka LVO, Nordmarka-Krokskogen LVO, nasjonalparkplanene i Østmarka og frivillig vern av verdifulle enkeltområder vil lenge være et hovedsatsingsområde for NOA.

Artsjakt

Det manglende gjennomslaget hos skogbruksmyndighetene med å få moderert hogster av hensyn til friluftsliv har lenge medført at vi har måttet lete fram naturverdier i argumentasjonen mot hogster i verdifulle områder. NOA har nå igangsatt prosjekt «Artsjakt», der vi satser på mer systematisk oppfølging av hogstene i Marka gjennom å utdanne en del «artsjegere» til å kunne

identifisere områder med store biologiske verdier. Ved at NOA siler ut interessante områder, «jegerne» drar ut og registrerer og at erfarne biologer verifiserer funn av truede arter, står vi sterkt rustet for å stoppe uheldige hogster. Men det er selvsagt en systemfeil av de sjeldne at det er NOA som må gjøre denne jobben, som opplagt skulle vært en del av skogoppsynets ansvar. Dessverre må vi konstatere at skogoppsynet ikke tar dette ansvaret – til tross for alle forsikringer om at skogbruket er «bærekraftig».

Oslos kommuneskoger

Gjennom de siste 20 årene har vi hatt et meget godt samarbeid med Skogvesenet og senere Friluftsetaten. Sammen med Markaorganisasjonene er det utarbeidet mål og retningslinjer, samt flerbruksplaner gjennom meget gode medvirkningsprosesser og med stor vilje fra etaten til å ta vare på natur og mulighetene for friluftsliv og naturopplevelse. Disse tidlige prosessene ble ført fram til enstemmige innstillinger og enstemmige Bystyrevedtak. Overgang fra industriskogbruk til et fleralderskogbruk, avsetning av eventyrskogene som administrative verneområder, omfattende registreringer og prioritering av friluftslivet ved avveining mot andre interesser har vært gjennomgangsmelodien.

Etter sammenslåingen av fem store etater til den gigadigre Bymiljøetaten, har vi fått et inntrykk av utglidning fra disse gode prinsippene. Ikke når det gjelder skogbruket, men i forhold til aktiviteter og anlegg i randsonen. NOA har påpekt en rekke ulovligheter, og har blant annet bragt inn de voldsomme inngrepene ved Linderudkollen for kommunens kontrollutvalg. NOA er ikke prinsipiell motstander av slike anlegg, men krever at lover og regler følges, og at Markaorganisasjonene bringes inn i en åpen medvirkningsprosess.

Linderudkollen er et eksempel som kunne blitt en suksess. En tidlig prosess forhindret et gigantprosjekt langt inn i Marka, til fordel for et konsentrert anlegg ved Linderudkollen. Men i stedet for å bygge det anlegget som fikk tillatelse, gjennomførte etaten voldsomme grunnarbeider for å etablere snøproduksjon ute i løypene og å forberede asfaltering av et rulleskianlegg. Uten informasjon og medvirkning, og med store huller i etatens postjournal. Slik ukultur vil NOA til livs.

Siden kommuneskogene er det viktigste nærområdet i landet, anser NOA det som viktig å opptre som en forsvarer av naturen, det enkle, uorganiserte friluftslivet og adgangen til naturopplevelser i nærmiljøet.

Trenger flere hoder og hender

Markaarbeidet er rikt og givende på mange måter. Riktig nok ser vi ødeleggelsene og tapene rent fysisk i terrenget, men vi ser også at innsatsen nytter, og at det på mange måter er opp til oss, vår innsats og kreativitet, som avgjør hvordan våre etterkommere skal kunne oppleve Marka. Derfor trenger vi flere frivillige til å delta i arbeidet; i artsjakta rundt hogstmeldingene, i vurderingen av ulike inngrep, i utarbeidelse av verneplaner og andre gode forslag. Kort og godt: Vi trenger deg som brenner for Marka!

Tegningene av et tårn-hotell på Bislingen der NOA var eneste organisasjon som protesterte.
Foto: Snøhetta.

30 ÅR I NOA MANNEN OG SKOGEN

I 30 år har Gjermund Andersen kjempet for naturen i NOA. Å stå i bresjen for norsk natur i flere tiår har ikke gjort ham noe mindre engasjert. Her deler han med oss sine 5 viktigste – og mest morsomme - seire i vernearbeidet og utfordringene som tenner kamplysten.

Hva var din innfallsport til naturvern?

Mor og far dro meg ut i skogen fra jeg var liten, og de bidro til naturvernånden. De irriterte seg over flatehogsten og vassdragsutbygging, og faren min var medlem i Naturvernforbundet hele tiden. Han var ikke med i noen organisert virksomhet, men han sympatiserte veldig med tanken. Og moren min var en vandrør av rang. De var store friluftsfolk begge to.

På skolen gikk jeg i en ren gutteklasse, og vi ble en innmari fin gjeng. Av dem som jeg gikk på barneskolen sammen med, er det seks som fremdeles er blant mine nærmeste omgangsvener i dag. Vi var en fin gjeng som dro på turer i skogen, lekte ute, og ble med i speideren. Vi bygde jordgamme i skogen og lå ute nesten hver helg i lange perioder, så det var inngangsporten til å bli glad i skogen. Etter hvert ble noen av oss med i Turistforeningen og blåmerket stier. Vi var ikke mer enn 14 år da vi begynte med det, og det var også ganske morsomt.

Det er ikke bare NOA du har lang fartstid i?

Det med Turistforeningen ble veldig viktig etter hvert. Jeg begynte å jobbe i skauen som skogsarbeider, og da var jeg med og startet ungdomsgruppa i Turistforeningen. Det ble et veldig viktig miljø for meg, gjengen som dro til skauen og på fjellet i feriene. Jeg har 24 år som tillitsvalgt i Turistforeningen bak meg, i tillegg til Naturvernforbundet, så det var en viktig inngangsport til dette arbeidet. Så hele bakgrunnen var veldig fokusert på friluftsliv. Det var skauen, skauen og litt fjellet i feriene. Det er det som har formet meg, og formet interessen.

Trillomarka ble en veldig skjellsettende opplevelse. Da satt vi rundt et bål annen hver helg og det ble vi ganske gode venner av. Det tror jeg faktisk er noe av det beste naturvernarbeidet du kan finne på. Å sitte rundt et bål og filosofere og finne ut hva gjør vi nå, og legge opp strategier. Du er mye mer kreativ rundt et bål enn inne rundt et møtebord. At du har det du skal beskytte rundt deg hele tiden, du ser det med dine egne øyne, og går i det, og lar deg inspirere av det og blir glad i det. For det er jo det som driver oss, at vi er glad i disse områdene. Og når du glad i et område så får du veldig lyst til å beskytte det, og du blir veldig lei deg når det går tapt.

Fra Ringerike Natur- og miljøvernforening til Østlandske Naturvernforening og NOA

Jeg begynte først i Ringerike Natur- og miljøvernforening, som var lokallaget på Ringerike i gamle dager. Jeg bodde jo på Stupdal på Krokskogen hvor jeg jobbet som skogsarbeider. Der var jeg med fra 1982, kom inn i styret og var leder der i 3 år. Det siste året begynte jeg å studere i Oslo og da kom jeg rett over i Østlandske for da begynte jeg å jobbe med Vassfaret som var den store saken for Ringerike Natur- og miljøvernforening den gangen. Landskapsvernområdet og verneplanen for Vassfaret. Det var den første store saken jeg jobbet med.

I Østlandske Naturvernforening, nå heter det NOA, var de gamle gutta som Jens Gram, Fritjof Funder og Bredo Berntsen veldig opptatt av opplevelse, og det tapet du følte når opplevelsen blir ødelagt av for eksempel hogst, eller veibygging. Det er noe med identiteten. Identiteten er knyttet til steder og når stedene blir ødelagt, så føler man et veldig tap. Så det å kjempe for å ta vare på muligheten til å gjenoppleve det ble en veldig viktig del av det som tente meg mye i NOA og Østlandske Naturvernforening den gangen.

Markasaken engasjerte

I 1981 så la Willoch bort den første Markaloven. Da fikk markasaken et virkelig slag, og det gikk veldig ned med interessen og engasjementet. Da jeg kom inn i 1984 så var det ikke mye futt i markasaken. I 1986 tok jeg initiativet og samlet sammen alle de jeg kjente av folk som var interesserte i marka til et seminar på Skullerudstua. Jeg inviterte en del nobiliteter til å holde foredrag. Eilif Dahl, den gamle økologiprofessoren ute på Ås, Carl August Fleischer, juristen som har skrevet om eiendomsretten i Nordmarka, og Vidar Asheim, en kjent landskapsarkitekt. Det ble den rene vitamininnprøyting hvor vi kom i gang igjen. Jeg tror det hadde mye å si for at NOA fikk denne rollen i markaarbeidet, at vi greide å bygge opp et miljø den gangen.

Vi startet en registrering av markas opplevelsesverdi som var veldig naivistisk og amatørmessig, men vi satte i gang noe. Vi laget en rapport som het Markaregistrering 1987, om markas evige verdier.

Hva er det som gir marka verdi og verdier som varer evig. Da registrerte vi intakte skoger, så det var en start på det hele. Dette var uten biologer. Vi fikk god presse på det, bla en helside i Osloavisen, en av de første gratisavisene. Det var ganske morsomt. Dette var starten på markaregistreringen som ga oss mye oppslag.

Den gang holdt vi på å hamre inn at vi skulle verne områder ut i fra at de hadde stor verdi for friluftslivet. 1 million mennesker, en fjerdedel av Norges befolkning på 0,4 prosent av landets areal. Og så skulle vi ikke få lov å verne området av den grunn. Det syntes vi var helt urimelig. Men det var bare ikke mulig.

Vi har fått vernet så mye som 8 prosent av marka. På landsbasis er det 3,1 av produktiv skog. Så vi ligger godt foran i marka. I ca. 1987 -89 opprettet vi Skogutvalget i Naturvernforbundet. Der ble jeg også valgt til leder i starten og har vært det siden. Da fikk vi utvidet dette arbeidet som vi har drevet med i marka ut til andre områder.

STORE SEIRE

Seier nr. 1: Skotjernfjell

I Skotjernfjellåsen helt nord i Ringerike-åsene oppdaget vi virkelig sjeldne arter, og så kom det oss for øret at her skulle de hogge. Dette var i 1993. Vi satte

himmel og jord i bevegelse for å forsøke å stoppe hogsten på alle mulige vis, og hadde kontakt med alt fra kommunen, grunneier, skogeierforeninger, Fylkesmannen, Fylkeskommunen, Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet. Absolutt alt som var mulig å sette i gang prøvde vi for å få stoppet den hogsten. Men ingenting nyttet, skogeieren sa de kom til å hogge, og i desember så bestemte vi oss for å stoppe hogsten. Først sa vi at hvis dere hogger, så stopper vi hogsten. Vi allierte oss med hundespenn som kunne dra journalistene opp hvis ikke det var mulig å komme opp på annen måte, og vi organiserte aksjonister så vi var forberedt på alle måter. 3. januar fikk vi beskjed om at nå var hogsten i gang. 4. januar kl. 06.00 på morgenen så var vi på Bjørgeseter stasjon, en gjeng på 15-20 stykker og beveget oss opp i området for å stoppe hogsten. Da hadde skogeieren allerede skjønt at dette ville bli veldig dårlig presse for dem, så de hadde trukket hogstmaskinen ut av området rett før vi kom. Hogsten var stoppet, så det ble ingen konfrontasjon der og da. Men vi okkuperte området, slo opp teltleir og sa at vi blir her inntil det blir avklart at dette ikke blir hogd.

Dagen etter kom da en diger delegasjon med folk fra Fylkesmannen som raskt skjønnte at dette ble en dårlig sak for skogbruket. De fant en feil i

saksbehandlingen som de brukte for å trekke hogsttillatelsen tilbake. Men etter bare en uke så fikk de tillatelse på nytt, og da var hogsten i gang igjen. Det førte til at Natur og Ungdom hadde en lenkeaksjon hvor de stoppet hogsten rent fysisk.

Vi hadde også blitt med i en nordisk beskyttelsesnettverk, «Taiga Rescue Network» og i dette nettverket ble jeg kjent med Greenpeace i Tyskland og Christoph Ties. Han hadde iscenesatt en stor postkortaksjon mot Springer Verlag i Tyskland samme år. Forlaget brukte papir som kom fra Norden og urskogene her i Norge og Sverige. Postkortaksjonen gikk ut på at folk sendte postkort til Springer og skrev at «Vi slutter å kjøpe deres blader hvis dere ikke slutter med å bruke papir fra urskogen». Springer Forlag fikk inn 300 000 sånne postkort på slutten av 1993.

Vi sendte brev til Springer Verlag og fortalte at papiret dere bruker godt kan komme fra Skotjernfjell. Det gav en veldig effekt, fordi Springer Forlag sa opp en avtale på 280 millioner kroner. Det var den største enkeltkontrakten Norske Skog hadde

på den tiden. Og da skjedde det ting. Vi hadde samtidig hadde vi en aksjon hvor vi brukte sjablonger det stod urskog på og sprayet på alle stakkene. Kombinasjonen av brevaksjonen til Springer Verlag og spraymalingen førte til store oppslag i Aftenposten, Norsk Skogbruk og Fjell og Vidde. De to siste hadde det som forsideoppslag.

Dette førte til at Norske Skog mistet en kontrakt. De var lynende forbannet, og de satt på den ene siden av bordet på møterommet til Naturvernforbundet og vi satt på den andre og prøvde å servere kaffe, og de var illsinte. Dette var opptakten til vårt gjennombrudd i markasaken, for skogvernet generelt, og et gjennombrudd for sertifisering av skogbruket i Norge.

Seier nr. 2: Katnosa Spålen,

det kjempestore området vi hadde kjempet for i 25 år. Det at Løvenskiold la ned våpnene mot vernet og gikk med på vern, tror jeg har en nær sammenheng med at det ble et veldig press på hele næringen. Så det var den andre store seieren. Hele vernesaken

løsnet med Skotjernfjellsaken og da Katnosa Spålen kom på plass begynte dette å utvikle seg.

Morsomme seire

Seier nr. 3: Ytrismork

Det er to saker som jeg synes det er spesielt morsomt å ha vært med på. Det ene er et sted som heter Ytrismork i Sogn- og Fjordane hvor vi ble kontaktet av Jorunn Ytri fra Ytri gård. Hun sa de hadde begynte å hogge i en bratt skråning hvor de tok ut tømmeret med helikopter. Ytri ville ha oss til å gjøre noe, men vi visste ikke helt hva vi skulle gjøre. Det endte med at hun kjørte oss over Sognefjellet, og etter en dramatisk kjøretur hvor vi både endte i en grøft og holdt på å kjøre utfor stupet, så kom vi frem. Dagen etter så hørte vi at helikopteret var i gang. Jeg ringte media og det kom med reportasjeteam med TV-kamera. Da han som drev denne hogsten med helikopter fikk TV-kameraet opp i ansiktet så ville han bare gjemme seg bort. Han ville ikke på TV, og grunnen var jo ikke at han var sky, men fordi han hadde funnet en gullkalv av de helt sjeldne. Oppe i denne skogen vokste det trær med enormt diger diameter som han kunne få 5000 kroner pr. kubikk for. Han betalte da 200 kroner til skogeieren som trodde at dette var verdiløst, og 250 kroner til helikopterpiloten som fikk ut ganske mye tømmer på kort tid. Han hogde kun den verdifulle delen av stokken og alt annet ble liggende igjen. Vi gikk til sak mot skogeieren for å få stoppet dette, og var i tingretten i Sogndal hvor vi ble avvist. Vi ble avvist i lagmannsretten og tapte i Høyeste rett også. Men det var nok til at vi fikk stoppet og satt fokus på saken, I dag er det svære området vernet som Ytrismork naturreservat. Det består ikke bare av store furutrær, men også en stor hage med almetrær som er styvet til lauring til dyra og en trollskog av de helt sjeldne. Så Ytrismark er en av de store seierne.

Seier nr. 4: Trillomarka

En liten gjeng på fem personer jobbet i 10 år med å få vernet Trillomarka. Vi startet lokalt og klarte å få bygd den opp til en nasjonalt stor sak. Vi trodde først at det var mulig å få to mindre reservater og etter hvert som vi begynte å registrere området og tegnet inn alle funn, så ble det mye større enn vi hadde trodd. I dag så angrer vi på at vi ikke gjorde området litt større, siden myndighetene skjærer bort en del før de kom frem til endelig løsning.

Seier nr. 5: Vern av Bygdøy

Det begynte med en del ødeleggelser ute på Kongsgården. De hadde tillatt båtslipp ute i Bygdøy sjøbad hvor de fikk lov til å dra båtene på land. Det var en kontainer hvor de tømte alle de kjemiske stoffene

som de bruker på båtene og ut av denne kontaineren rant det en gulgrønn giftig væske. De grøftet opp inne i skogen, hogde ned store furutrær og bygde en ridehall på Kongsgården som ikke var godkjent etter reglene. Så vi begynte å lage ganske mye bråk om dette sammen med Norsk Botanisk Forening. Det gav flere oppslag i Aftenposten, og vi fant vi ut at vi foreslår å frede Bygdøy. De to foreningene lagde et verneforslag på dette, og fikk støtte fra byrådsleder Erling Lae. Ikke lenge etterpå så gav kongen bort Kongsgården bortsett fra hovedhuset til Norsk Folkemuseum. Og det var jo akkurat det vi hadde sagt, at Norsk Folkemuseum burde utvide og drive historisk museumsjordbruk på mye av dette. Den verneplanen vi lagde er i praksis det man nå gjør i vernet som er innført der.

Seier nr. 6: Kommuneskogene i Oslo

Kommuneskogene utgjør 10 prosent av marka, og ble drevet mye verre enn av den verste skogeier fram til på 1970-tallet. Der ble det jo ganske mye bråk, og rundt 1990 var jeg i Aftenposten med Sverre M. Fjelstad fordi et sted som heter Svartoren i Nordmarka, med et hønehaukreir som Sverre visste om, skulle hogges. Vi protesterte sterkt mot dette, og fikk en kjempereportasje i Aftenposten med hele forsiden og dobbeltoppslag på innsiden hvor de hadde brukt fisheye kameraobjektiv på bildene. Dette gav en spesialeffekt nede i kjenpestore hjulspor, så det ble slagkraft i oppslaget. Dette gjorde at skogstyret i bystyret nedsatte målsettingsutvalget som skulle bestå av folk både i etaten og fra organisasjonene.

Målsettingen for Byrådets Skogstyre ble at friluftsliv og naturvern skulle gå foran økonomisk drift i marka. Vi fikk inn i målsettingen at Oslo Kommune skal søke å være ledende på flerbruk ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt. Det ble laget mål og retningslinjer som sa at vi skulle bygge opp andelen gammel skog i marka for det var gammel skog folk ønsket å oppleve. Da senket man hogstkvantumet fra 34.000 kubikkmeter ned til 8.500 kubikkmeter i året. Og det betydde ganske mye.

Oslo kommunes skog er helt spesiell i Norge. Det er den viktigste skogen for friluftslivet i Norge, vi kan ikke drive den som en hvilken som helst annen industriskog.

UTFORDRINGENE

Blir du noen gang lei av å holde på så lenge med en og samme sak. Noen av disse kampene tar jo både 10 og 20 år eller mer?

– Nei, når man har sånne gleder som for eksempel verningen av Bygdøy så går det bra. Og utfordringer. En av utfordringene nå er Tanumplatået i Bærum.

Tanumplatået i Bærum

Det første verneforslaget fra NOA ble levert for snart 30 år siden, i 1988 til Bærum kommune. Da hadde vi gjort en kjempejobb og registrert alt ned til hule eiker som vi hadde merket av i kartet. En ornitolog registrerte ca. 780 fugler, så vi hadde et fugleliv som det nesten ikke var maken til. I følge Nordiska Forbundet for Kulturlandskap var alle kulturminnene overveldende og i særklasse i Norge. Det er av de mest verdifulle kulturlandskapene vi har i landet. Vi har prøvd å få vernet området flere ganger, bla hadde vi et verneforslag i 2007 sammen Tanum Vel og Bærum Naturvernforening som var et godt gjennomarbeidet forslag som vi trodde skulle gi litt bevegelse. Men de statlige myndighetene dytter alt over på kommunen, og når kommunen ikke er positiv men gjerne vil bygge, og halvparten av grunneierne gjerne vil bygge fordi de vil bli rike, mens noen vil drive jordbruk. Dette er en sak som vi følger opp tett.

Idretten i marka

Dette er kanskje den største utfordringen nå. Skogbruket er ille å slåss med, men idretten kan si at de er en del av Markaloven og krever å få arealer av det som er nærfriluftsområder for 1 million mennesker. Der er det viktig at man greier å lage en soneinndeling, og ikke bare en soneinndeling innover, men en tettlegging med noen områder i randsonen som er for idretten og at det som mellom er for friluftsliv og naturopplevelser. Hele den kampen om aktivitetssoner før kommunevalget for 2 år siden, det var jo kampen om akkurat dette hvor kommunen hadde hørt på idretten og lagt et belte på 1 kilometer rundt hele byen hvor det skulle være lettere å få til aktiviteter og anlegg. Det ble det jo heldigvis så mye bråk om, at det ble stoppet.

En annen utfordring er at nå slippes det helt løs alt som heter teknisk utstyr. Alt friluftsliv skal være så veldig utstyrsfokuset.

Det biologiske artsmangfoldet

En annen utfordring er at vi ødelegger for det biologiske artsmangfoldet. Det er en minst like alvorlig sak som klima. Det som truer biologisk mangfold i Norge er ikke primært klimaforandringene, det er arealbruken. To av våre sentrale medlemmer i NOA, Sigmund Hågvar og Bredo Berntsen gav ut en bok som heter «Norsk natur – farvel?». Det er en oppsummering av alle de viktige sakene som går på forvaltning og hva er situasjonen og hvordan har utviklingen vært. Og en sammenhengende dokumentasjon over hvor fort og hvor jævlig dette går. Du ser på elvedeltaer, du ser på dyrestammer, du ser på alt mulig hvordan ting utvikler seg, og det er

bare en vei – rett mot stupet. Det burde vært pensum på enhver skole.

Biologisk mangfold er hovedutfordringen. Det er derfor vi jobber såpass mye med skog fordi halvparten av artene som er på rødlista er jo i skogen. Derfor er det viktig at vi greier å få vernet norsk skog, at vi greier å få skogbruket over i en annen fase og drive skogbruk som er mer miljøvennlig. Og det er det jeg selv brenner mest for akkurat nå det er å drive med et annet skogbruk. Jeg jobber mye med vern, og skogutvalget jobber mye med vern, men jeg synes det er viktig nå å bygge opp en argumentasjon for hvorfor vi skal drive med et annet skogbruk.

Friluftslivets utvikling

Den siste utfordringen er friluftslivets utvikling. Vi ser på friluftsliv som veldig viktig for å engasjere folk til naturvern. Når du blir glad i natur så blir du glad i å ta vare på. Så lenge friluftslivet blir mer idrettifisert og teknifisert og utstyrspreget, så er mye av friluftslivet i ferd med å bli arenaidrett eller naturen kommer i bakleksa. Så det å få tatt vare på det enkel uorganiserte bærekraftige friluftslivet det synes jeg kanskje er en kjempeutfordring for å få fokus på forbruk, få fokuset på holdninger, få fokus på hvorfor går vi til naturen. Hva skal vi med denne naturen? Så friluftslivet er viktig og der er det viktig å prøve å få med seg turistforeningen og de andre organisasjonene til å skjønne at dette er en verdikamp. Organisasjoner har kanskje de siste årene vært inne i en slik bølge hvor de skal legge til rette, de skal slenge seg med på alt som er nytt og moderne.

Inspirasjonen

Det som er det morsomme og inspirerer er at det er et miljø med virkelige ildsjeler i dette arbeidet. Både Markagrappa, skogutvalget, Trillomarka, markagjengen, og de gamle vennene fra speideren og barne-skolen så det er jo miljøer som gjør at dette er gøy. Uten det så hadde man aldri greid det. Menneskene er viktige og så naturen, at du blir glad i natur det er jo drivkraft i seg selv. Jeg blir mer og mer sikker på at identitet for mange av oss er knyttet til steder. Stedene blir en del av seg og bare se på den sorgen som mange føler bare et tre i nabolaget blir felt. Stedet blir forandret.

Andre som har inspirert meg veldig og står høyt på lista er Helge Ingstad, Hans Børli og Mikkel Fønhus. I Naturvernbevegelsen har navn som Magne Midtun, som var første generalsekretær i Naturvernforbundet, og Jens Gram som var leder i NOA da jeg kom inn. Biolog Helge Vinden som kom inn som sivilarbeider i NOA og ble med i styret, må også nevnes.

NOA ANMELDER MILJØKRIMINALITET VED VENSÅSSETER I LOMMEDALEN

En av de fem forekomstene av truede arter som NOA fant i Bærum er ødelagt med hensikt. NOA frykter at flere av artsfunnene står i fare når snøen nå forsvinner.

Klengekjuka er en truet art (VU) etter Norsk rødliste. Foto: Thomas Krogh og Siri Khalsa.

I januar fant NOA truede arter i gammel skog ved Vensåsseter og registrerte dem i artskart. NOA påklagde kommunens vedtak om flatehogst og hogsten ble midlertidig stoppet.

Ødeleggelse av truet art

I februar var NOA på befaring i hogstområdet med Fylkesmannen i Oslo og Akershus, hogstselskapet Viken Skog og grunneier. Under befaringen pekte NOA ut de ulike artsforekomstene for deltagere. Kun en av de fem truede artene kunne sikkert lokaliseres fordi de andre var dekket med snø eller is. Dette var forekomsten av den truede arten klengekjuka (VU).

Da NOA senere var tilbake i området viste det seg at akkurat denne artsforekomsten var fjernet. Som foto viser, så er stokken som klengekjuka levde i saget av på to steder. Omtrent 7 meter av stokken er borte, og snittflatene i stokken tyder på at håndsag er benyttet. Biotopen der klengekjuka levde ligger nær skiløype.

Anmeldelse etter Naturmangfoldloven og Straffeloven

Etter å ha konsultert Økokrim om hvilke lover som kan være brutt, sendte NOA inn en anmeldelse for brudd på Naturmangfoldloven og Straffeloven til politiet i Asker og Bærum. Økokrim opplyste at det er ganske få slike saker som blir oppdaget og anmeldt og ønsket kopi av anmeldelsen. Nå gjenstår det å se om politiet kan gjøre noe med saken. NOA frykter at flere truede arter i området står i fare.

Bli med på artsjakt!

Offentlige miljødatabaser og skogbrukets kvalitetsrutiner er ikke gode nok, og skognæringen tar ikke tilstrekkelig hensyn til truede arter når de flatehogger norske skoger. Det er tilfeldighetene som rår. Innenfor teiger i Oslomarka som skal flatehogges og som NOA har tid til å besøke, finner NOA gang på gang rødlistede arter. Dersom du vil bli med på spennende artsjakt med NOA, så ta kontakt på sogsaker@noa.no. Les mer her.

Stokken med den truede klengekjuka er fjernet fra biotopen ved Vensåsseter. NOA har anmeldt saken. Foto: Thomas Krogh og Siri Khalsa.

LYDENE OG STILLHETEN

Jeg har trukket vekk fra sivilisasjonens lyder. Omkring meg står gammel, storvokst skog. Tung, svartgrønn granskog i liene, og luftig furuskog på knausene. Jeg skritter over nedfalne kjemper som ligger utstrakt i lyngen. Jeg rusler langs krokete bekkedar og gynger over myk myr. Og sollyset skinner i sølvgrå tørrtrær, som spriker mot himmelen.

Jeg setter meg til og lar sola varme klær og kropp. Foran meg stikker nye, saftiggrønne spirer opp fra en vissnen grastue. Det er i overgangen mellom vår og sommer. Her er så underlig stille. Det finnes ingen vind i skogen. Selv fuglene holder ro, for det er midt på dagen. Det er ingen lyder og ingen bevegelser. Bare den fullstendige stillheten, som man nesten hadde glemt.

Hvis tiden sto stille, måtte det være omtrent slik. -Så lar jeg den stå stille, og nyter freden.

Men solflekken flytter seg. Og jeg må flytte med. Idet jeg gløtter mot sola, blir jeg var en bevegelse, -et lysende punkt som svever langsomt mellom stammene. Det er et insekt. I motlyset blir de surrende vingende til en sitrende glans omkring dyret. Da snur jeg kroppen mot sola og lar en stamme gjemme solskiven. Nå kan jeg sitte i motlyset og betrakte insektenes flukt. Og jeg blir fanget av et merkelig skuespill.

Luftrommet i skogen er fylt av svevende insekter. Noen danner grupper og svermer omkring hverandre i rykkvise bevegelser. Noen kan stå helt stille på samme punktet, -lenge. Det er blomsterfluene. Andre driver langsomt og vinglete fram, søkende etter lukter fra mat eller make. Og noen er som raske prosjektiler; målbevisste og effektive. Likevel er det stille i skogen. Stor aktivitet, og helt stille. Mitt øre er ikke skapt for lyder fra insektvinger. -Inntil en humledronning kom-

mer brummende helt opptil meg. Den lander på bakken og prøver å stikke seg inn i små hulrom. Hvor kan den finne plass til å bygge sitt bol? Den finner vel et gammelt musehull til slutt, der den kan slå seg til.

To store biller kommer surrende og lander på en varm, solbelyst granstamme. De er gråbrune trebukker med lange følehorn. De løper etter hverandre på barken. Så er de plutselig vekk igjen.

Hele tiden skjer det noe i luftrommet. Jeg minnes noe jeg leste en gang: De fleste dyr på denne planeten kan fly. Fordi de er insekter. Det er insektenes planet. -Trodde vi det var menneskenes?

En merkelig dobbeltdekker kommer surrende rett imot meg. Nysgjerrigheten får meg til å slå ut med armen og fange insektet i min lukkede hånd. Forsiktig åpner jeg fingrene. En stor flue med svarte vinger smyger seg ut. Deretter enda en. Så de var altså sammenkoplete i en parringsflukt. Jeg unnskylder stumt forstyrrelsen og lar dem stikke av. Men da jeg åpner hånden helt, blir jeg overrasket. Der ligger det en død mygg. -Gåten blir løst en stund senere. Da lander en ny dobbeltdekker på en grankvist like ved meg. Jeg ser de to sammenkoblete fluene, og hunnen som sitter underst bærer et bytte i beina. Med små hodebevegelser gnager hun i seg maten. Siden ser jeg flere slike par, og hunnen har alltid et bytte holdt fast mellom beina. Noen ganger en mygg, andre ganger en flue. Svakt erindrer jeg at hannen til noen fluer må fange et bytte som de leverer til hunnen for å få lov til å parre seg. Er det i takknemlighet eller i en tilstand av uoppmerksomhet at hun da lar seg parre? I hvert fall får hun i seg verdifull næring slik at eggene kan modnes.

Så siger omsider kvelden på. Fra et vann nedenfor

Fra Trollskogen. Foto: NOA

starter paddene sin kvekking. Det er som en knirken-
de ur-lyd fra karbontidens sumper. Det er hannene
som kaller på en partner. Tålmodig roper og roper de
ut i halvmørket. Jeg vet at paddene kan bli gamle, og at
hvert dyr alltid vender tilbake til samme vannet hver
vår. Lydene deres blandes med et stigende innslag av
fugler: løvsanger og rødstrupe, bokfink og gjerdesnett.
Så begynner svarttrostene å sette seg til i tretoppene.
De overdøver nesten de andre med sine sterke fløyteto-
ner. Jeg har en svarttrosthann på hver side, og de synger
intenst mot hverandre ettersom mørket tetner til.

Når lyset og detaljene nesten er borte, stilner fu-
glesangen. Men en enslig måltrost strør ennå sine im-
provisasjoner ut i den kjølige luften.

Nå trer igjen paddenes forsiktige rop fram. Små
kvekk ligger som en dempet bakgrunnsrytme i mør-
ket. Måltrosten gir seg.

Stille natt. - Men padderytmen ligger ennå svakt i
bakgrunnen og utdyper på en måte stillheten.

Fra vannet kommer plutselig en tynn tone, som en
streng gjennom luften. Det er en snipe som kaller. Så
noen enslige, tynne fløyt til. Jeg får plutselig en følel-
se av å være gjest her inne. Skogslandskapet er fylt av

arter, som alle utfolder sitt eget liv. Make søker make,
territorier skal forsvares. Hele artsmylderet streber for
å danne et nytt ledd i generasjonenes lange kjede. For
mylderet skal bestå.

Mørket overtar. Bare uklare silhuetter av åsrygge-
ne. Ennå et og annet uvirkelig paddekvekk. Jeg skal til
å finne fram soveposen, da en svak, eiendommelig lyd
når meg. En underlig surring ingenstedsfra. Den kom-
mer periodevis, -varer noen sekunder og forsvinner.
Først tenker jeg på rugda som trakk over her tidligere i
kveld, men det stemmer ikke. Rugda har alltid en tynn
"pist"-lyd i tillegg, og den flytter seg raskt. Denne lyden
er en eneste surre-lyd. Jeg peiler inn retningen. Nei,
den flytter seg ikke. Den sitter aldeles stille og sender
sine snorkelignende støt ut i mørket.

Plutselig forstår jeg: Det er den sjeldne nattavnen!
Jeg visste den skulle finnes her inne, men har aldri hatt
hellet med meg. Når jeg legger håndflatene bak ørene,
hører jeg den tydelig. En hemmelighetsfull lyd, som om
den steg ut av fortiden, ut av eventyret. Som en usynlig
rokk som spinner et sted inne i skogsnatten.

Så igjen den fulle stillhet. Som er god å være i, og
god å sove i.

VELKOMMEN TIL DUGNAD PÅ FRØNSVOLLEN

6. MAI KL. 12:00 OG 7. MAI KL. 15:00

FELLESMIDDAG LØRDAG 6. mai ca kl. 19:00, det blir en hyggelig kveld og en del vil overnatte.

Meld fra til styret om du ønsker middag!

Vårdugnad med stell av kjøkkenhagen og bikuber.

Parsellene er pløyd og det er kanskje mulig å så i noen av fellesbedene.

Det er ledig parsell for «selvdyrking», si i fra om du er interessert! i en egen hageparsell.

Det er også plass til flere i bigruppa!

AKTIVITETER

- Steintrapper i stien fra Heggehullet
- Maling av vinduer og yttervegg
- Dyrking/gartnerarbeid i fellesbedene
- Materialproduksjon
- Opprydning i låven
- Vedproduksjon
- Loftsgulv
- Klargjøring av elgjerde og vannfat for beitedyr
- Remontering av slipestein
- Reparasjon av utebord

Foto: Bjørn Faafeng

Tysbast: En besk skjønnhet

Dryader er skognymfer, trærnes skyts-gudinner, og er ett hvert vakkert tre i hele dets livsløp. En av disse er Daphne, gudinne for laurbærtreet og for den lille tysbastbuksen som ikke alle kjenner, men som vokser i halvskygge her og der på steinete skogbunn.

Denne lille skjønnheten, Daphne mezereum, har velluktende rødfiolette blomster på bar kvist om våren, og blanke røde bær om høsten. – Vi beundret henne lenge på turer i Nordmarka, og ble glade og forundret da hun i forfjor kom helt hjem til oss, selvsådd – det vil si fuglesådd – under større busker i hagen!

Men den vakre lille dryaden er også råstoff for krigsguden Ty's dødbringende våpen; hun er i sannhet en sammensatt personlighet! Både bærene og barken er svært giftige, – i tidlige tider – årle i old – lagde Ty sin gift av dem. Ordet -bast i navnet går på den sterke, seige barken, og alle advares mot å bryte, smake eller bite den. Den er brennende skarp og får svelget til å svulle.

Den vesle busken har spilt en stor rolle i vår folketro og folkemedisin, således til omslag mot gikt, bl. a. i Sørkedalen,

og mot bendelorm. Uttrekk av barken ble brukt mot utøy på kyr og krøtter. – Videre vernet tysbast mot trolldom og trolldom. «Tysbast og marihand, er godt mot alt som tenkes kan», gjengir Ove Arbo Høeg i sitt kildeverk Planter og tradisjon.

Sykkelfantomer og skogsvei-løpere oppdager den vel ikke, men du som ser skogeventyret gjør det nok.

«Tag ikke Bengerd efter mig, Bergerd efter mig, det er så bedsk en blamme»
Dronning Dagmars vise

Tysbast.
Foto: Thomas Mørch.

Tysbast.
Foto: Thomas Mørch.

SIDESPANG PÅ BYGDØY

23. april arrangerte NOA Sidesprang i Kongeskogen på Bygdøy. Sammen med Bygdø Kongsgård, Skogselskapet og 4H ble det en hyggelig søndag med naturopplevelser og historie for store og små.

Dagen ble begivenhetsrik for turgåerne på Bygdøy. Det var servering av bålcaffe og steking av pinnebrød ved Villa Gjøa. De aller minste kunne også ri på ponni. Med poster i hver ende av naturstien som gikk fra parkeringsplassen ved starten på veien til Bygdøy Sjøbad til Villa Gjøa rett ved Paradisbukta, og en mellomstasjon bemannet av NOAs leder Gjermund Andersen, lå alt til rette for en informativ dag for turgåere i Kongeskogen.

Fra Noa sin stand ved Paraplyen. Mange turgåere var innom standen i løpet av dagen. Foto: Ingunn Lund-Vang.

Det var mange innom den godt besøkte standen og slo av en hyggelig prat og fikk informasjon om både området og medlemskap. NOA fikk spørsmål om alt fra historiske ting, skogvern og hvilke planter det var lov eller ikke lov å plukke, til hvilken retning man skulle gå i for å finne frem. NOAs Natur- og kulturkart over Kongeskogen og Bygdøy nordøst ble delt ut til mange og mottatt med interesse. NOAs tilstedeværelse på naturstien ga også noen flere medlemmer.

Kongeskogen på ca. 510 dekar byr på et variert landskap med ulike vegetasjonstyper preget av gamle store furutrær. Bygdø Kongsgård driver skjøtsel for å opprettholde Kongeskogen som parkskog. Skogen er et av de mest be-

Bjørn Faafeng og Tom Clark på post for NOA. Foto: Ingunn Lund-Vang.

søkte tuområdene i hovedstaden og er til glede for turgåere i alle aldre daglig. Området er veldig verdifullt både biologisk, historisk og geologisk. Her er det rikt kulturmiljø, vernede fossiler og naturreservater. Det er også funnet sjeldne arter av mose, insekter og fugl. Tar du turen hit får du både kultur-, historie- og naturopplevelser.

Store flere hundre år gamle furutrær preger skogen på Bygdøy. Her er det også treslag som lerk, edelgarn og bøk som ble plantet for å øke mangfoldet i skogen. Foto: Ingunn Lund-Vang.

SETT OG SAKSET
av Ingunn Lund-Vang

Nå kan du bruke el-sykel i utmark

El-sykel kan nå brukes i utmark på linje med vanlige sykler. Det slås fast i en forskrifts- endring melder Klima- og miljødepartementet på sin nettside 04.04. – Med dette åpner vi for at enda flere kan komme seg ut i naturen. Dette vil være positivt for folkehelsen, sier klima- og miljøminister Vidar Helgesen. El-syklar er et motorisert fremkomst- middel og har frem til nå vært forbudt å bruke på stier, turveier og i annen utmark.

Kommunene vil selv kunne bestemme at bruk av el-syklar ikke skal være tillatt i bestemte områder eller på nærmere angitte strekninger eller traséer. I Oslomarka gjelder markaloven, som har egne bestemmelser om motorisert ferd- sel. Regjeringen vil snarest legge frem forslag om endringer av markaloven for Stortinget, med sikte på en tilsvarende åpning for el-syklar også innenfor markagrensen. Inntil en slik endring er gjennomført, er el-syklister henvist til å bruke veiene i Marka.

Sakset fra nettsiden til Klima- og miljødepartementet, 04.04.2017

HVALEN SOM BA OM NÅDE

– eller var det om hjelp i nøden? Noen bilder blir ikoniske og får en sjokkvirkning når vi ser dem flimre over skjermen. Som for eksempel den lille, døde gutten på stranden i Egeerhavet. Eller altså gåsenebbhvalen som strandet i våre farvann.

Søkte den hjelp hos sin frende mennesket, eller søkte den bare opp på grunt vann for å slippe å drukne når kreftene svant inn? En gang for femti millioner år siden eller så hadde dens forgjengere vendt tilbake til havet, som et sted de syntes det var bedre å være. Det til tross for sine utviklede lunger og pattedyrenes skjelett.

Sjokket var at magen var full av plast, som sperret for fordøyelsen. Ikke bare på denne som et enkelttilfelle, men nei da – på alle havets dyr med et åpent gap. En gang var plasten den geniale oppfinnelsen som gjorde alle ting så mye enklere og lettere. Men nå?

Menneskets uvane med å skyve skitten under teppet, sette rotet bak huset og å kaste søpla i bekken slår til igjen.

Stubbesitter

KreativStrek/Sundhell

Eller altså plasten i havet som den evige resipient – som plutselig altså ikke er det. Nå må vi rense havet for plasten, fordi plast i både store og ørsmå biter blir en del av kretsløpet – og drepende for våre medskapninger, og til slutt også for oss selv.

Det er mye å bekymre seg over når man sitter ved en gapahuk og et lite bål, og Leika, naboens lekne puddeltispe, forventningsfull ved sin side, og ser fjorden og havet i det fjerne en solblank påskedag. Skal jeg bare skyve det under teppet, jeg også, og være likeglad?

Da hørte jeg det hviske ifra skyen: «All lidelse angår oss alle, som all glede angår oss alle. Alt liv er en enhet. Alt er i en sammenheng.» Slik er det.

Vi høres av.

TRO MEG

Tro meg. De finnes der ute i naturen:
Mystikken, magien, underet.
For jeg har opplevd dem alle tre.

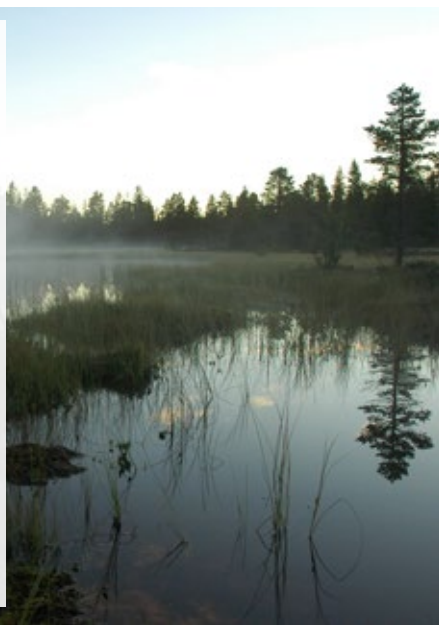
Mystikken når lommen skriker i natten.

Magien når morgentåken tynnes
og landskapet blir til.

Underet når en våt fugleunge
sparker av seg eggskallene
og møter verden.

Da kjenner du
undringsgleden
over alt du ikke forstår.

Av Sigmund Hågvar

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Anne Gøril Aas, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 909 21 780
baerum@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I GORUDDALEN

Kontaktperson: Helen Svensson, 917 64 902, goruddalen@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Per Flatberg, 905 15 046, p.flatberg@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Hombles, 926 96 375, k.hombles@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Leonhardsen, 977 38 121, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjøberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415,
ake.hartmann@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OSLO SØR

Kontaktperson: Ingvild Melvær Hanssen, 990 04 232, oslosor@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Jon Gudbrand Fliflet, 900 43 521, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Pernille Hansen, 997 74 337, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Birgitta Prøis, 977 17 485, birgitta@flangset.net

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET I VESTBY

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, Ugleveien 15, 1555 Son, 971 74 728,
kristian.ostbye@bym.oslo.kommune.no

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Lea Kristine Myklebust, 936 50 166, naturvern@nmbu.no

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO STUDENTLAG

Kontaktperson: Tora Turøy, 907 24 250, toraturøy@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - ÅS STUDENTLAG

Kontaktperson: Lea Kristine Floyd Myklebust, 415 48 976, naturvern.umb@gmail.com
(les mer på Facebook: www.facebook.com/naturvernmbu)

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 954 63 522, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, helge.njaa@goodtech.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

SETT OG SAKSET av Ingunn Lund-Vang

Slik stemmer norske forskere

Forskerne svikter Venstre. Hvis de fikk bestemme, ville Miljøpartiet De Grønne vært over syv ganger så store som Frp på Stortinget. «I undersøkelsen sier 8,5 prosent av Forskerforbundets medlemmer at de ville stemt på Miljøpartiet De Grønne. Det er mer enn syv ganger så mange som ville stemt Frp. – Jeg har ikke noe godt svar på hvorfor det er slik. I spørsmålet om klima og miljø er det uenighet i befolkningen om klimaendringer er menneskeskapte eller ikke. Noen følger forskningen, mens andre sier at forskningen ikke gjelder likevel, sier Aardal.

Sakset fra forskerforum.no, av Jørgen Svarstad 31.03.2017

Naturvernforbundet hos Riksarkivet

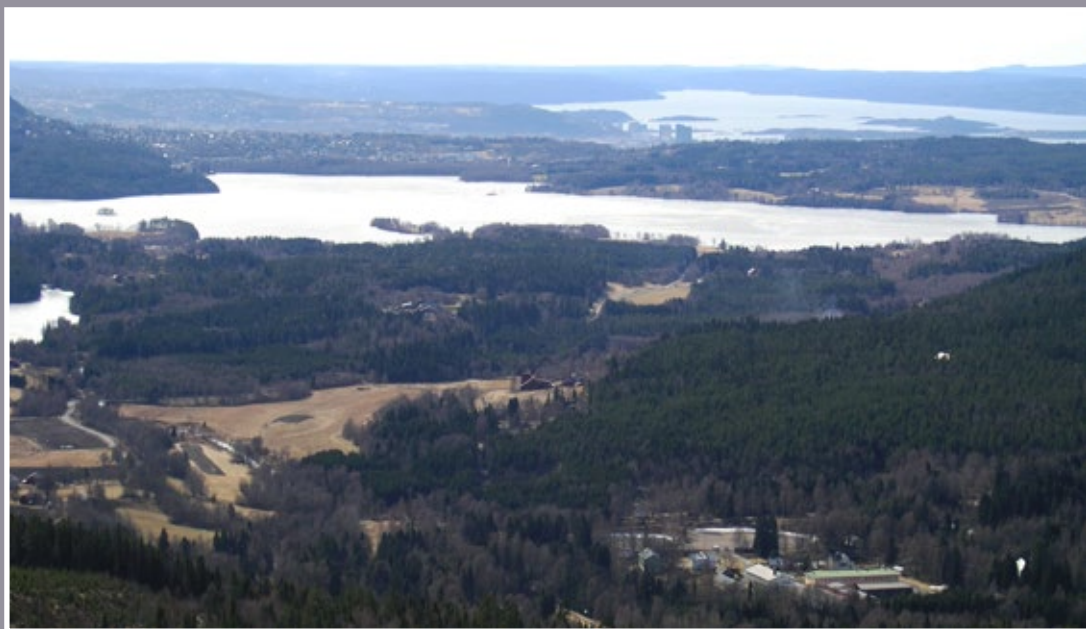
Arkivet etter Norges Naturvernforbund er ferdig ordnet og tilgjengelig hos Riksarkivet. Naturvernforbundets arkiv består av to arkivdeler. Mesteparten av arkivet er fritt tilgjengelig, og kan bestilles til Riksarkivets lesesal. Arkivet er ikke digitalisert. Fylkes- og lokallag fører egne arkiv, og kun mindre deler av lagenes virksomhet er dekket i Naturvernforbundets arkiv del 1 og 2.

Sett og sakset fra Riksarkivet.no

TI PÅ TOPP-TURENE

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus samarbeider med «Ti på topp», bedriftsidrettenes turkonkurranse, for å få flere ut på tur, og inn i eventyrskogene. Derfor arrangerer NOA en fellestur til et av Ti på topp turmålene på verdens turdag 10. mai. Vår tur går til Gaupekollen, en av de fem kollene i naturreservatet innerst i Maridalen, som også kalles for Maridalsalpene. Vi møtes på Skar parkeringsplass kl. 17.15. Maridalsbussen går fra Brekkekrysset kl. 17.03 og ankommer Skar kl. 17.14. Ta med mat og klær for været. Det blir en tur med stigning, og eventyrskog. Kanskje får vi også se fullmåne på vei ned igjen.

Vi vil også arrangere tur fra Årvoll via Grefsenåsen til Trollvann senere i år. Denne turen er også en av ti på topp turene. Se turmålene til ti på topp: <http://oslo.xn--tiptopp-gxa.no>. Det er mange fine turer i Oslomarka. God tur!

Utsikt fra Gaupekollen.

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus